

PARLAMENT EUROPEJSKI

2004

2009

Dokument z posiedzenia

A6-0089/2009

23.2.2009

SPRAWOZDANIE

w sprawie obaw dotyczących wpływu pól elektromagnetycznych na zdrowie
(2008/2211(INI))

Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i
Bezpieczeństwa Żywności

Sprawozdawczyni: Frédérique Ries

PR_INI

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	10
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI	14

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie obaw dotyczących wpływu pól elektromagnetycznych na zdrowie (2008/2211(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 137, 152 i 174 traktatu WE, dotyczące wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego, a także ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa pracowników,
- uwzględniając zalecenie Rady 1999/519/WE z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie ograniczenia stopnia narażenia ogółu społeczeństwa na oddziaływanie pól elektromagnetycznych¹ oraz odnośne sprawozdanie powykonawcze Komisji z dnia 1 września 2008 r. (COM(2008)0532),
- uwzględniając dyrektywę 2004/40/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (polami elektromagnetycznymi)²,
- uwzględniając dyrektywę 1999/5/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie urządzeń radiowych i końcowych urządzeń telekomunikacyjnych oraz wzajemnego uznawania ich zgodności³, a także odnośne ujednolicone normy bezpieczeństwa dla telefonów komórkowych i stacji bazowych,
- uwzględniając dyrektywę 2006/95/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do wyposażenia elektrycznego przewidzianego do stosowania w niektórych granicach napięcia⁴,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 4 września 2008 r. w sprawie oceny średniookresowej Europejskiego planu działania na rzecz środowiska i zdrowia na lata 2004-2010⁵,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 marca 1999 r. w sprawie wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie ograniczenia narażenia ogółu społeczeństwa na pola elektromagnetyczne o częstotliwości do 300 GHz⁶,
- uwzględniając art. 45 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia

¹ Dz.U. L 199 z 30.7.1999, s. 59.

² Dz.U. L 159 z 30.4.2004, s. 1.

³ Dz.U. L 91 z 7.4.1999, s. 10.

⁴ Dz.U. L 374 z 27.12.2006, s. 10.

⁵ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0410.

⁶ Dz.U. C 175 z 21.6.1999, s. 129.

Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (A6-0089/2009),

- A. mając na uwadze, że pola elektromagnetyczne występują w przyrodzie, a zatem zawsze istniały na Ziemi; jednak w ostatnich dziesięcioleciach narażenie środowiskowe na źródła pól elektromagnetycznych wytworzone przez człowieka systematycznie wzrastało ze względu na zapotrzebowanie na energię elektryczną, coraz bardziej zaawansowane technologie bezprzewodowe i zmiany zachodzące w organizacji społeczeństwa; oznacza to, że obecnie każdy obywatel zarówno w domu, jak i w pracy narażony jest na działanie złożonej kombinacji pól elektrycznych i magnetycznych o różnych częstotliwościach,
- B. mając na uwadze, że urządzenia bezprzewodowe (telefony komórkowe, urządzenia WiFi, Wimax, Bluetooth, telefony bezprzewodowe DECT ze stacjami bazowymi) emitują pola elektromagnetyczne, które mogą mieć szkodliwe skutki dla zdrowia ludzi,
- C. mając na uwadze, że większość obywateli europejskich, zwłaszcza ludzi młodych w wieku od 10 do 20 lat, korzysta z użytkowego, funkcjonalnego i modnego przedmiotu, jakim jest telefon komórkowy, a także mając na uwadze, że nadal występuje niepewność co do płynących stąd potencjalnych zagrożeń dla zdrowia, szczególnie w przypadku osób młodych, których mózg nadal się rozwija,
- D. mając na uwadze, że od dnia 12 lipca 1999 r., czyli od daty wyznaczenia w zaleceniu 1999/519/WE wartości granicznych narażenia ludności na pola elektromagnetyczne o częstotliwości do 300 GHz, w środowisku naukowym nasiliły się kontrowersje co do potencjalnych zagrożeń dla zdrowia związanych z polami elektromagnetycznymi,
- E. mając na uwadze, że brak formalnych konkluzji w środowisku naukowym nie przeszkodził niektórym rządów krajowym czy regionalnym w Chinach, Szwajcarii i Rosji, a także w co najmniej dziewięciu państwach członkowskich Unii Europejskiej w ustanowieniu wartości granicznych ekspozycji zwanych profilaktycznymi, niższych od wartości zalecanych przez Komisję i jej niezależny komitet naukowy, czyli Komitet Naukowy ds. Pojawiających się i Nowo Rozpoznanych Zagrożeń dla Zdrowia (SCHENIR)¹,
- F. mając na uwadze, że prowadząc działania zmierzające do ograniczenia stopnia narażenia ogółu społeczeństwa na oddziaływanie pól elektromagnetycznych, należy pamiętać również o poprawie jakości życia w zakresie ochrony i bezpieczeństwa, zapewnianej przez urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne,
- G. mając na uwadze, że badanie epidemiologiczne Interphone, na wnioski z którego czekamy od 2006 r., a na które UE wydała kwotę 3 800 000 euro, głównie za pośrednictwem V ramowego programu badań i rozwoju², należy do projektów naukowych zarówno budzących zainteresowanie, jak i wywołujących polemiki,
- H. mając jednak na uwadze, że wszyscy wydają się zgodni co do niektórych kwestii, zwłaszcza co do zmienności reakcji poszczególnych osób na narażenie na mikrofałę, co do konieczności priorytetowego przeprowadzenia testów narażenia w skali rzeczywistej w

¹ Opinia z dnia 21 marca 2007 r., przyjęta na 16. posiedzeniu plenarnym.

² Program Jakość życia, nr umowy QLK4-1999-01563.

celu dokonania oceny innych niż ciepłe skutki działania pól o częstotliwościach radiowych oraz co do szczególnej wrażliwości dzieci na narażenie na pola elektromagnetyczne¹,

- I. mając na uwadze, że UE ustanowiła progi narażenia w celu ochrony pracowników przed skutkami pól elektromagnetycznych; mając na uwadze, że w oparciu o zasadę ostrożności takie środki powinny być również podjęte w odniesieniu do zagrożonych grup społeczeństwa, np. mieszkańców danych terenów i konsumentów,
- J. mając na uwadze, że specjalne sprawozdanie Eurobarometru w sprawie pól elektromagnetycznych (nr 272a z czerwca 2007 r.) wskazuje, iż większość obywateli nie uważa, że władze publiczne odpowiednio informują ich o środkach mających zapewnić im ochronę przed polami elektromagnetycznymi,
- K. mając na uwadze, że należy kontynuować badania nad częstotliwościami pośrednimi i bardzo niskimi, aby wyciągnąć wnioski na temat ich skutków dla zdrowia,
- L. mając na uwadze, że dyrektywa 2004/40/WE nie może zagrażać stosowaniu obrazowania rezonansem magnetycznym, ponieważ należy ono do najnowocześniejszych technologii w badaniach, diagnostyce i leczeniu chorób zagrażających życiu pacjentów w Europie,
- M. mając na uwadze, że norma bezpieczeństwa dla rezonansu magnetycznego IEC/EN 60601-2-33 określa wartości graniczne pól elektromagnetycznych, które wprowadzono, by wykluczyć wszelkie zagrożenia dla pacjentów i pracowników,
 1. apeluje do Komisji, by dokonała przeglądu podstaw naukowych i prawidłowości wartości granicznych pól elektromagnetycznych określonych w zaleceniu 1999/519/WE i by przedłożyła Parlamentowi stosowne sprawozdanie; przeglądu powinien dokonać SCENIHR;
 2. wzywa do szczególnego uwzględnienia skutków biologicznych przy dokonywaniu oceny potencjalnego wpływu promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie ludzkie, zwłaszcza że według niektórych badań najbardziej szkodliwe skutki występują przy najniższych poziomach promieniowania; wzywa do aktywnego prowadzenia badań w celu przeciwdziałania potencjalnym problemom zdrowotnym poprzez opracowanie rozwiązań pozwalających wyeliminować lub ograniczyć pulsowanie i modulację amplitudy częstotliwości wykorzystywanych do transmisji;
 3. podkreśla, że równocześnie ze wspomnianą zmianą europejskich wartości granicznych pól elektromagnetycznych lub też jako alternatywę do niej Komisja powinna opracować, w koordynacji z ekspertami z państw członkowskich i zainteresowanymi branżami przemysłu (spółki elektroenergetyczne, operatorzy telefonii i producenci urządzeń elektrycznych, w tym telefonów komórkowych), przewodnik po dostępnych i skutecznych technologicznych możliwościach obniżania narażenia na pola elektromagnetyczne;
 4. zauważa, że zarówno podmioty z branży, jak i odpowiednie podmioty zarządzające

¹ Badanie STOA z marca 2001 r. dotyczące fizjologicznych i środowiskowych skutków niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, nr PE 297.574.

infrastrukturą i właściwe organy już teraz mogą oddziaływać na pewne czynniki, np. wprowadzając przepisy dotyczące odległości między danym miejscem a przekaźnikami czy też wysokości danego miejsca n.p.m. w stosunku do wysokości stacji bazowej n.p.m. oraz ukierunkowania anteny nadawczej w stosunku do miejsc, w których przebywają ludzie, czyniąc to w oczywistej trosce o uspokojenie i o lepszą ochronę osób mieszkających w pobliżu tego rodzaju urządzeń; wzywa do optymalnego rozmieszczenia masztów i przekaźników, a także do wspólnego korzystania z masztów i przekaźników umiejscowionych przez dostawców, tak by ograniczyć liczbę nieodpowiednio zlokalizowanych masztów i przekaźników; wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania odpowiednich wytycznych;

5. zachęca państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne do utworzenia punktu kompleksowej obsługi wydającego pozwolenia na montaż anten i przekaźników oraz do uwzględnienia w planach zagospodarowania przestrzennego regionalnego planu rozmieszczenia anten;
6. apeluje do organów odpowiedzialnych za wydawanie pozwoleń na montaż anten telefonii komórkowej o uzgodnienie z operatorami z branży kwestii wspólnego korzystania z infrastruktury w celu ograniczenia liczby anten oraz narażenia ludności na pola elektromagnetyczne;
7. uznaje wysiłki sektora łączności ruchomej i innych bezprzewodowych technologii wytwarzających pola elektromagnetyczne zmierzające do unikania wyrządzania szkód w środowisku, a zwłaszcza zajęcie się kwestią zmian klimatu;
8. uważa, że – wobec mnożących się przypadków kierowania spraw do sądu, a nawet przyjmowania przez władze publiczne środków w rodzaju moratorium na montowanie nowych urządzeń przekaźnikowych wytwarzających pola elektromagnetyczne – w powszechnym interesie leży sprzyjanie rozwiązaniom opierającym się na dialogu między podmiotami z branży, władzami publicznymi, władzami wojskowymi i stowarzyszeniami mieszkańców na temat kryteriów instalacji nowych anten telefonii komórkowej lub linii wysokiego napięcia i dbanie przynajmniej o to, by szkoły, żłobki, domy spokojnej starości i budynki służby zdrowia znalazły się w określonej zgodnie z kryteriami naukowymi odległości od tego rodzaju infrastruktury;
9. wzywa państwa członkowskie, by wraz z operatorami z branży udostępniły społeczeństwu mapy przedstawiające narażenie na linie wysokiego napięcia, częstotliwości radiowe i mikrofalę, zwłaszcza generowane przez maszty telekomunikacyjne, przekaźniki radiowe i anteny telefoniczne; wzywa do umieszczenia tych informacji na stronie internetowej, tak aby opinia publiczna mogła z łatwością się z nimi zapoznać, oraz do ich rozpowszechnienia w mediach;
10. proponuje, by Komisja rozważyła możliwość wykorzystania funduszy przeznaczonych na transeuropejskie sieci energetyczne do zbadania skutków pól elektromagnetycznych o bardzo niskich częstotliwościach, zwłaszcza w liniach elektroenergetycznych;
11. zwraca się do Komisji, by w czasie nadchodzącej kadencji (2009-2014) zainicjowała ambitny program poświęcony kompatybilności elektromagnetycznej między falami tworzonymi sztucznie a falami emitowanymi naturalnie przez żywy organizm ludzki, co

pozwole stwierdzić docelowo, czy mikrofałe mają niepożądany wpływ na zdrowie ludzi;

12. wzywa Komisję do corocznego przedstawiania sprawozdania w sprawie poziomu promieniowania elektromagnetycznego w UE, jego źródeł oraz działań podejmowanych w UE w celu zapewnienia lepszej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego;
13. zwraca się do Komisji o znalezienie rozwiązania pozwalającego na przyspieszenie wdrożenia dyrektywy 2004/40/WE, co zapewni pracownikom rzeczywistą ochronę przed polami elektromagnetycznymi, na wzór istniejącej ochrony przed hałasem¹ i wibracjami², zapewnianej przez dwa inne akty wspólnotowe, oraz o wprowadzenie odstępstwa dla techniki obrazowania rezonansem magnetycznym na mocy art. 1 tej dyrektywy;
14. ubolewa, że w wyniku systematycznego odkładania od 2006 r. wciąż nie opublikowano wniosków z międzynarodowego badania epidemiologicznego Interphone, którego celem jest stwierdzenie, czy istnieje związek między korzystaniem z telefonu komórkowego a niektórymi rodzajami raka, zwłaszcza guzami mózgu, nerwu słuchowego i ślinianki przyusznej;
15. podkreśla w tym kontekście apel o ostrożność skierowany przez koordynatorkę badania Interphone Elisabeth Cardis, która na podstawie obecnej wiedzy zaleca dzieciom racjonalne korzystanie z telefonu komórkowego i preferowanie telefonu stacjonarnego;
16. uważa w każdym razie, że rolą Komisji, która wniosła wysoki wkład w finansowanie tego ogólnoswiatowego badania, jest skierowanie do odpowiedzialnych za projekt pytania, dlaczego ostatecznie nie opublikowano jego wyników, oraz poinformowanie Parlamentu i państw członkowskich natychmiast po uzyskaniu ewentualnej odpowiedzi;
17. sugeruje również Komisji, by w trosce o skuteczność polityczną i budżetową przeniosła część wspólnotowych środków finansowych z badań nad polami elektromagnetycznymi na szeroko zakrojoną kampanię uświadamiającą skierowaną do młodych Europejczyków, a dotyczącą dobrych praktyk w zakresie użytkowania telefonu komórkowego, np. korzystania z zestawów słuchawkowych, nieprzedłużania rozmów, wyłączenia telefonów w czasie, kiedy nie są używane (np. podczas lekcji), i korzystania z telefonów w miejscach dobrego odbioru sygnału;
18. takie kampanie uświadamiające powinny również informować młodych Europejczyków o zagrożeniach dla zdrowia związanych z urządzeniami domowymi oraz o konieczności wyłączenia ich, a nie pozostawiania ich w stanie gotowości;
19. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by przeznaczyły większe środki na działania badawczo-rozwojowe w zakresie oceny potencjalnych szkodliwych długofalowych skutków częstotliwości radiowych wykorzystywanych przez telefonię komórkową; wzywa również do zwiększenia liczby publicznych zaproszeń do składania wniosków

¹ Dyrektywa 2003/10/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (hałasem) (Dz.U. L 42 z 15.2.2003, s. 38),

² Dyrektywa 2002/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (wibracji) (Dz.U. L 177 z 6.7.2002, s. 13),

dotyczących badań nad szkodliwymi skutkami wielokrotnego narażenia na różne źródła pól elektromagnetycznych, szczególnie w odniesieniu do dzieci;

20. proponuje uzupełnienie mandatu Europejskiej Grupy ds. Etyki w Nauce i Nowych Technologiach o zadanie oceny uczciwości naukowej, by pomóc Komisji zapobiec ewentualnym sytuacjom stanowiącym zagrożenie, konfliktom interesów, a nawet oszustwom, które mogłyby wystąpić w sytuacji wzmożonej obecnie konkurencji wśród naukowców;
21. wzywa Komisję – uznając powszechne obawy wyrażane w wielu państwach członkowskich – do współpracy ze wszystkimi odnośnymi interesariuszami, takimi jak eksperci krajowi, organizacje pozarządowe i sektory przemysłu, nad poprawą oferty i dostępności zrozumiałych dla laików aktualnych informacji dotyczących technologii bezprzewodowej i norm ochrony;
22. wzywa Międzynarodową Komisję ds. Ochrony przed Promieniowaniem Niejonizującym i Światową Organizację Zdrowia, by ustalając standardy, zachowywały większą przejrzystość i otwartość na dialog ze wszystkimi zainteresowanymi stronami;
23. potępia niektóre kampanie marketingowe operatorów telefonicznych, szczególnie agresywne w okresie świątecznym przed końcem roku i podczas innych specjalnych okazji, np. sprzedaż telefonów komórkowych przeznaczonych wyłącznie dla dzieci czy też skierowane do nastolatków oferty abonamentów z „darmowymi minutami”;
24. proponuje, by UE włączyła do swojej polityki jakości powietrza w pomieszczeniach badanie dotyczące bezprzewodowych urządzeń domowych, np. urządzeń WiFi zapewniających dostęp do Internetu i telefonów pracujących w standardzie DECT, które upowszechniły się w ostatnich latach w miejscach publicznych i mieszkaniach, narażając obywateli na stałą emisję mikrofal;
25. wnioskuję, by w imię stałej troski o lepsze informowanie konsumentów zmieniono normy techniczne Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego Elektrotechniki, wprowadzając w odniesieniu do wszystkich urządzeń bezprzewodowych obowiązek umieszczania na etykiecie informacji o mocy emisji oraz stwierdzenia, że dane urządzenie emituje mikrofałe;
26. zwraca się do Rady i Komisji, by w koordynacji z państwami członkowskimi i Komitetem Regionów sprzyjały wprowadzeniu jednolitej normy w celu zminimalizowania narażenia mieszkańców w przypadku rozszerzania sieci linii elektrycznych wysokiego napięcia;
27. jest żywo poruszony faktem, że towarzystwa ubezpieczeniowe dążą do wykluczenia zagrożeń związanych z polami elektromagnetycznymi z polis ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, co wyraźnie dowodzie, że europejscy ubezpieczyciele już stosują własną wersję zasady ostrożności;
28. wzywa państwa członkowskie do pójścia za przykładem Szwecji i uznania osób cierpiących na nadwrażliwość elektromagnetyczną za osoby niepełnosprawne w celu zapewnienia im odpowiedniej ochrony i równych szans;

29. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządowi i parlamentowi państw członkowskich, Komitetowi Regionów i Światowej Organizacji Zdrowia.

UZASADNIENIE

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych na zdrowie: co to jest?

Ciało ludzkie zaskakuje nas pod wieloma względami, a jednym z najciekawszych zjawisk w nim występujących jest bez wątpienia zdolność naturalnego wytwarzania pól elektrycznych, głównie w związku z funkcjami biologicznymi organizmu. Właśnie dlatego na elektrokardiogramie i elektroencefalogramie można zapisać – odpowiednio – aktywność elektryczną serca i mózgu. Czy ta naturalna aktywność elektryczna i pola elektromagnetyczne wytwarzane w związku z działalnością człowieka wzajemnie na siebie oddziałują? W jaki sposób ciało ludzkie pochłania pola elektromagnetyczne emitowane przez różnorodne urządzenia, np. radio, telewizor, kuchenkę mikrofalową, telefon komórkowy, przekaźniki antenowe czy linie wysokiego napięcia?

Wszystkie te pytania budzą wśród naukowców liczne wątpliwości, a władze publiczne nie zdają sobie jeszcze w pełni sprawy z ich znaczenia. Stąd też wypływa sens niniejszego sprawozdania z inicjatywy własnej, zredagowanego z zachowaniem całkowitej niezależności, bez zajmowania stanowiska w zażartej debacie naukowej na temat pól elektromagnetycznych. Głównym celem sprawozdania jest dostarczenie obywatelom, w formie mniej więcej dziesięciu konkretnych propozycji, odpowiedzi na ich wątpliwości, bez względu na to, czy są oni zwykłymi użytkownikami wspomnianych urządzeń, czy też mieszkają w pobliżu przekaźników antenowych lub linii wysokiego napięcia. Coraz liczniejsi obywatele wyrażają bowiem obawy dotyczące oddziaływania zdrowotnego takiej stałej ekspozycji na mikrofałę.

Zalecenia europejskie, w niewielkim stopniu respektowane przez państwa członkowskie

Jako że traktaty nie przyznają prerogatyw w tej dziedzinie, żadne europejskie przepisy prawne nie zobowiązują państw członkowskich do przyjmowania środków dotyczących fal o niskiej i bardzo niskiej częstotliwości. W chwili obecnej fale takie wytwarzają głównie anteny telefonii komórkowej i urządzenia oparte na technologiach bezprzewodowych.

Dlatego też na szczeblu UE normy narażenia obywateli ustalono w Zaleceniu Rady z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie ograniczenia narażenia ogółu społeczeństwa na pola elektromagnetyczne o częstotliwości do 300 GHz.

Są one dokładnym odzwierciedleniem standardów zalecanych przez Międzynarodową Komisję Ochrony przed Promieniowaniem Niejonizującym (ICNIRP), organizację pozarządową oficjalnie uznaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) i oceniającą wyniki badań naukowych z całego świata.

Wspomniane zalecenie Rady UE ustanawia następujące wartości graniczne:

1. GSM (900 MHz): 41,25 V/m,
2. DCS (1800 MHz): 58,33 V/m,
3. UMTS (2100 MHz): 61 V/m.

Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, by państwa członkowskie przyjmowały bardziej

rygorystyczne normy ochrony: na szczeblu krajowym lub regionalnym uczyniło to już aż 9 państw członkowskich, w tym Grecja i Polska, a niedawno także Belgia.

W Wielkim Księstwie Luksemburga, kraju dobrze znanym sprawozdawczyni, rząd już pod koniec 2000 r. zastosował zasadę ostrożności, wprowadzając maksymalną wartość pola elektrycznego w wysokości 3 V/m dla urządzenia emitującego fale zlokalizowanego w pobliżu miejsc, w których mogą przebywać ludzie. Mieszkańcy Luksemburga są praktycznie 14 razy lepiej chronieni przed polami elektromagnetycznymi niż inni obywatele UE.

Brak koordynacji polityki poszczególnych krajów na szczeblu Unii Europejskiej nie jest powodem do radości. Sprawozdawczyni uważa, że rolą Komisji jest ustanowienie jasnej polityki w zakresie fal elektromagnetycznych (obejmującej kwestie konkurencyjności, innowacyjności, zdrowia i informowania konsumentów), która nie powinna się ograniczać do obecnego rozpraszania niewielkich zasobów na kilka projektów finansowanych przez Dyrekcję Generalną ds. Badań Naukowych.

Sprawozdawczyni widzi na tym etapie tylko jedną możliwą drogę: słuszne będzie bez wątpienia rozwiązanie polityczne przewidujące regularne dostosowywanie ustalonych wartości granicznych (w świetle wchodzących na rynek nowych technologii i wyników nowych badań epidemiologicznych), gwarantujących wysoki poziom ochrony konsumentów, zwłaszcza dzieci, a przy tym nie stanowiących przeszkody dla funkcjonowania sieci telefonii komórkowej.

Takie podejście przyjęła agencja europejska w Kopenhadze, która we wrześniu 2007 r. zalecała odważnie władzom publicznym 27 państw członkowskich przyjęcie, z myślą o lepszej ochronie ludności, „odpowiednich i współmiernych środków mających na celu uniknięcie istotnych zagrożeń”. Mamy tu do czynienia z istotną zmianą w podejściu do omawianej sprawy. Jest to apel do działania, kontrastujący ze stanowiskiem WHO, opowiadającej się za utrzymaniem status quo. Wydaje się bowiem, że WHO zamierza „grać na zwłokę”, planując pełną ocenę wpływu fal elektromagnetycznych na człowieka na rok 2015!

Głosowania z dnia 10 marca 1999 r. i z dnia 4 września 2008 r.: Parlament Europejski nie zmienia stanowiska i przyjmuje stosowne akty.

Już 10 lat temu Parlament przyjął nacechowane ostrożnością stanowisko w kwestii norm ustalonych w Europie w celu ochrony obywateli przez mikrofalami. Komisję Europejską i Radę skrytykowano niemalże otwarcie, gdyż sprawozdawca Gianni Tamino zalecał ni mniej, ni więcej, tylko zastosowanie zasady ostrożności i zasady ALARA (as low as reasonably achievable, czyli na najniższym rozsądnie osiągalnym poziomie), zgodnie z którą narażenie na promieniowanie powinno być tak niskie, jak tylko jest to racjonalnie możliwe.

Parlament Europejski zasadniczo potwierdził swoje zdecydowane stanowisko w drażliwej kwestii wartości granicznych narażenia w czasie głosowania w dniu 4 września 2008 r., dotyczącego śródkresowego przeglądu Europejskiego planu działania na rzecz środowiska i zdrowia na lata 2004-2010.

W głosowaniu tym posłowie niemal jednogłośnie (522 głosy za, 16 głosów przeciw) zwrócili się do Rady „o zmianę jej zalecenia 1999/519/WE, tak aby uwzględnić najlepsze praktyki

krajowe i ustalić w ten sposób dopuszczalne wartości miar ekspozycji, które byłyby bardziej wymagające w stosunku do ogółu urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,1 MHz do 300 GHz”.

Sprawozdawczyni jest świadoma faktu, że kwestia wartości progowych należy do wyłącznej kompetencji państw i regionów, dlatego woli w tym miejscu położyć nacisk na dostępne dla branży rozwiązania alternatywne mające zapobiegać wszelkim zagrożeniom dla zdrowia: można na przykład pójść w ślady władz austriackich, które zwiększyły wysokość przekaźników antenowych, uzyskując w ten sposób lepszy rozkład częstotliwości nadawania.

Nie można przecież nie zgodzić się ze stwierdzeniem, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat znacznie zmieniło się otoczenie, w którym żyją na co dzień europejscy obywatele, gdyż upowszechniło się wykorzystanie technologii bezprzewodowych (telefony bezprzewodowe DECT ze stacjami bazowymi, telefony komórkowe, urządzenia emitujące fale typu UMTS, WiFi, Wimax, Bluetooth, tzw. elektroniczne nianie itp.). Uznając korzyści płynące z tych nowych technologii i ich wszechobecność w miejscu pracy, w bibliotekach i domach prywatnych, trzeba też zgodzić się, że urządzenia te powinny być poddane ocenie przed wprowadzeniem na rynek, a ogólniej rzecz biorąc, że należy ustalić wartości progowe poziomu narażenia na mikrofałe w mieszkaniu. W przeciwnym razie wystąpiłoby... ryzyko nieudzielania pomocy konsumentowi w niebezpieczeństwie!

Taki właśnie klimat zaufania, którego obecnie brakuje, trzeba będzie odtworzyć w najbliższych latach wśród obywateli – konsumentów i mieszkańców, ale również w samym środowisku naukowym. Sprawozdawczyni bowiem celowo nie przytoczyła żadnego badania ani opublikowanego już dokumentu, za wyjątkiem dokumentów wydanych przez Parlament Europejski, a to dlatego, że w środowisku naukowym stale występuje niezgoda co do kwestii pól elektromagnetycznych i potencjalnych zagrożeń dla zdrowia.

Badanie Interphone: typowy przykład.

Sprawozdawczyni doskonale wie, że występowanie kontrowersji w różnych kwestiach to element normalnego funkcjonowania świata nauki: wystarczy przypomnieć polemikę na temat zmian klimatycznych i ich przyczyn, o które spierano się przez całe lata!

Trudno jednak zaakceptować odkładanie badań „do szuflady”, gdyż eksperci nie są w stanie uzgodnić wniosku, tym bardziej, że w badania te zaangażowano europejskie finanse publiczne.

Badanie Interphone to typowy przykład takiej sytuacji. Zainicjowano je w 1998 r., prace rozpoczęto w 2000 r., a przede wszystkim ogłoszono, że jest to najpełniejszy z możliwych projekt naukowy, angażujący aż 12 państw z całego świata w oparciu o wzorowy protokół mający zmaksymalizować zdolność wykrycia ryzyka pewnych typów nowotworów, a tymczasem ciągle, i to już od 2006 r., czekamy na jego wyniki. Jak widać, można się zastanawiać, czy w ogóle otrzymamy kiedyś jasną odpowiedź.

Sprawozdawczyni jest świadoma niezwykle silnej presji na naukowców, i właśnie dlatego chce ich wesprzeć w tym świecie wzmożonej konkurencji, gdzie odkrycie jest cokolwiek warte tylko pod warunkiem, że jest innowacyjne i że zostanie opublikowane w największych czasopismach naukowych. Uważa, że należy zreformować tryb funkcjonowania komitetów

naukowych działających przy Komisji.

Oto dwa proste pomysły, jak to uczynić: Po pierwsze, zapewnić w komitetach sprawiedliwą reprezentację wszystkich zainteresowanych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych i stowarzyszeń konsumenckich. Po drugie, w trosce o przejrzystość i skuteczną kontrolę zaproponować uzupełnienie mandatu Europejskiej Grupy ds. Etyki w Nauce i Nowych Technologiach o zadanie oceny uczciwości naukowej. Tego rodzaju kontrola, wprowadzona już w krajowych instytucjach, będzie dla Komisji cenną pomocą w zapobieganiu wszelkim ewentualnym sytuacjom stanowiącym zagrożenie, konfliktom interesów lub oszustwom, jakie mogą wystąpić w sektorze badawczym.

Tytułem konkluzji sprawozdawczynie chce zwrócić uwagę na liczne znane jej dokumenty, które wskazują, iż towarzystwa ubezpieczeniowe zazwyczaj odmawiają uwzględnienia pól elektromagnetycznych w ubezpieczeniach od odpowiedzialności cywilnej. Znając zdolność ubezpieczycieli do oceny wszelkich rodzajów ryzyka i do prognozowania przyszłości, mamy podstawy zastanawiać się, jakie to przyczyny skłaniają ich do stosowania na swój sposób zasady ostrożności.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	17.2.2009
Wynik głosowania końcowego	+ : 43 - : 1 0 : 3
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Adamos Adamou, Margrete Auken, Liam Aylward, Irena Belohorská, Maria Berger, John Bowis, Hiltrud Breyer, Martin Callanan, Dorette Corbey, Magor Imre Csibi, Avril Doyle, Mojca Drčar Murko, Jill Evans, Christofer Fjellner, Elisabetta Gardini, Matthias Grootte, Satu Hassi, Christa Kläß, Holger Krahmer, Urszula Krupa, Peter Liese, Marios Matsakis, Linda McAvan, Roberto Musacchio, Miroslav Ouzký, Vlado Todorov Panayotov, Vittorio Prodi, Frédérique Ries, Dagmar Roth-Behrendt, Guido Sacconi, María Sornosa Martínez, Thomas Ulmer, Anja Weisgerber, Åsa Westlund, Anders Wijkman, Glenis Willmott
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Inés Ayala Sender, Kathalijne Maria Buitenweg, Philip Bushill-Matthews, Jutta Haug, Johannes Lebech, Caroline Lucas, Hartmut Nassauer, Justas Vincas Paleckis, Alojz Peterle, Lambert van Nistelrooij